

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет географічний
Кафедра геоморфології і палеогеографії

Затверджено

На засіданні кафедри *геоморфології і палеогеографії*
факультету *географічного*
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 2 від 30.08. 2024 р.)

Завідувачка кафедри проф. Л.Ф.Дубіс

Силабус з навчальної дисципліни
«Інженерна геоморфологія»,
що викладається в межах ОПП «Географія»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
для здобувачів із спеціальності 106 Географія

Назва курсу	Інженерна геоморфологія
Адреса викладання курсу	вул. Дорошенка, 41, м. Львів, 79000 Географічний факультет, Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Географічний факультет, кафедра геоморфології і палеогеографії
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	10 Природничі науки, 106 Географія
Викладачі дисципліни	Горішний Павло Михайлович, канд. геогр. наук, доцент
Контактна інформація викладачів	pavlo.horishnyy@lnu.edu.ua https://geography.lnu.edu.ua/employee/horishnyj-pavlo-myhajlovych вул. Дорошенка, 41, каб. 45.
Консультації по курсу відбуваються	Консультації в день проведення лекцій/практичних занять (79000, Львів, вул. Дорошенка 41, географічний факультет, ауд. 45).
Сторінка курсу	https://geography.lnu.edu.ua/academics/bachelor/geography/sylabusy-za-opp-2024-r-heohrafiia-bakalavry
Інформація про курс	Запропонований вибірковий курс «Інженерна геоморфологія» розроблений таким чином, щоб забезпечити необхідні теоретичні знання та компетенції, обов'язкові для формування у студентів за спеціальністю 106 Географія системних знань про геоморфологічні дослідження для різних видів природокористування. Навчальна дисципліна спрямована також на формування практичних навиків вирішення різнопланових прикладних завдань дослідження природного і антропогенного рельєфу та сучасних геоморфологічних процесів.
Коротка анотація курсу	Дисципліна «Інженерна геоморфологія» є вибірковою дисципліною блоку «Геоморфологія і палеогеографія» ОПП «Географія» зі спеціальності 106 Географія для освітньої програми бакалаврів, яка викладається у 8 семестрі обсягом 4 кредитів (за ECTS).
Мета та цілі курсу	Мета курсу – сформувані у студентів систему теоретичних і практичних знань про інженерну геоморфологію, виявляти зв'язки між рельєфом і різними галузями природокористування. Завдання: <ul style="list-style-type: none"> • ознайомити з теоретичними і методичними засадами інженерної геоморфології; • висвітлити головні проблеми інженерної геоморфодинаміки; • розкрити зв'язки між рельєфом і окремими галузями природокористування (різні види будівництва, сільське господарство, меліорація, рекреація, гірнича справа); • розкрити зміст впливу на рельєф внаслідок військової діяльності; • висвітлити питання інженерно-геоморфологічних досліджень морських берегів; • сформувані уявлення про головні відмінності між природним і антропогенним рельєфом та вміння їх застосовувати при проведенні польових досліджень;

	<ul style="list-style-type: none"> • ознайомити з принципами інженерно-геоморфологічного картографування, основними типами інженерно-геоморфологічних карт. <p>Курс повинен сприяти формуванню такої інтегральної компетентності - здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов і вимог у професійній діяльності з географії або у процесі навчання із застосуванням сучасних теорій та методів дослідження природних і суспільних об'єктів та процесів.</p> <p>Також у результаті навчання студенти мають набути таких загальних і спеціальних (фахових) компетентностей.</p> <p>Загальні компетентності:</p> <p>ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК 2. Знання та розуміння предметної сфери географії та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК 7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>Спеціальні (фахові) компетентності:</p> <p>СК 4. Здатність застосовувати кількісні методи при дослідженні сфер ландшафтної оболонки.</p> <p>СК 6. Здатність інтегрувати польові та лабораторні спостереження з теорією у послідовності: від спостереження до розпізнавання, синтезу і моделювання.</p> <p>СК 7. Знання і використання специфічних для географічних наук теорій, парадигм, концепцій та принципів відповідно до спеціалізації.</p> <p>СК 9. Здатність до планування, організації та проведення досліджень і підготовки звітності.</p> <p>СК 15. Здатність картографувати природні та суспільні явища і процеси з використанням програмних засобів.</p>
<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<p style="text-align: center;">Базова</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Байрак Г. Аналіз рельєфу і природокористування рівнин заходу України за аерокосмічними даними. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2007. – 296 с. 2. Горішний П. Морфологічний аналіз рельєфу : навч. посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2022. – 120 с. 3. Колтун О. В., Ковальчук І. П. Антропогенна геоморфологія : навч. посібник. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2012. 193 с. 4. Кравчук Я. Геоморфологічне картографування: навч. посібн. Львів: Видавн. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2006. – 176 с. 5. Fookes P. G., Lee E. M. and Griffiths J. S. Engineering Geomorphology: Theory and Practice. – Dunbeath: Whittles Publishing, 2007. – 307 p. <p style="text-align: center;">Допоміжна</p> <ol style="list-style-type: none"> 6. Байрак Г. Сучасний белігеративний рельєф (на прикладі Яворівського військового полігону Львівщини) // Проблеми геоморфології і палеогеографії Українських Карпат і прилеглих територій: Збірн. наук. праць. – 2020. – Вип. 1. – С. 208–229. 7. Безлюбченко О.С., Гордієнко С.М., Завальний О.В. Планування міст і транспорт: навч. посібн. Харків: ХНУМГ, 2021. – 271 с. 8. Військова топографія: підручник. 5-те вид. / С.Г. Шмаль, О.В.Кравчук, А.М. Гудзь, С.В. Прищеп, О.П. Полець. – Київ.: Ліра-К, 2018. – 644 с. 9. Водний фонд України: Штучні водойми — водосховища і ставки: Довідник / за ред. В. К. Хільчевського, В. В. Гребеня.— К.: Інтерпрес, 2014.— 164 с. 10. Горішний П. Навчальна програма, практичні і самостійні завдання з курсу «Ерозіознавство» для студентів географічного факультету. – Львів: Малий видавн. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2013. – 14 с.

11. Горішний П. Навчальна програма, практичні, самостійні і тестові завдання з курсу «Інженерна геоморфологія» для студентів географічного факультету // Львів: Малий видавн. Центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2012. – 16 с.
12. Горішний П. Класифікація рельєфу кар'єрів // Проблеми геоморфології і палеогеографії Українських Карпат і прилеглих територій. 2018. Вип. 8. – С. 160–170.
13. Горішний П., Крет М. Рельєфні ситуації і планувальні структури населених пунктів Розточчя // Вісн. Львів. ун-ту. Серія геогр. – 2013. – Вип. 41. – С. 99-108.
14. Горішний П. Геоморфологічне картографування кар'єрів // Вісник Львів. ун-ту. Сер. геогр. 2016. Вип. 50. – С. 119-130.
15. Гошовський С.В., Рудько Г.І., Преснер Б.М. Екологічна безпека техногенних систем у зв'язку з катастрофічним розвитком геологічних процесів. – Львів-Київ, 2002. – 624 с.
16. ДБН А.2.2–3:2014. Склад та зміст проектної документації на будівництво: Вид. офіційне. – Київ: Мінрегіонбуд, 2014. – 44 с.
17. ДБН В.2.3–4:2007. Споруди транспорту. Автомобільні дороги: Вид. офіційне. – Київ: Мінрегіонбуд, 2007. – 91 с.
18. ДБН 2.3–19:2018. Споруди транспорту. Залізничні колії 1520 мм. Норми проектування: Вид. офіційне. – Київ: Мінрегіонрозвитку, будівництва і ЖКГ України, 2018. – 132 с.
19. Дідик В.В., Павлів А. П. Планування міст: навч. посібн. – Львів: Нац. ун-т Львівська політехніка, 2003. – 408 с.
20. Жежерун С. Типологія і динаміка геоморфологічної ситуації міст Західного Волино-Поділля і Передкарпаття // Вісник Львів. ун-ту. Сер.геогр. 2001. Вип. 28. – С. 93-97.
21. Коротун І. М. Прикладна геоморфологія. – Рівне : Держ. ред.-вид. п-во, 1996. – 132 с.
22. Кравчук Я.С. Інженерно-геоморфологічне картографування. – Львів: Світ, 1991.
23. Морфодинамічні процеси у Західному регіоні України: розвиток та екологічні наслідки / за ред. Р. М. Гнатюка, Л. Ф. Дубіс. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2024. – 292 с.
24. Наукова школа інженерної та екологічної геоморфології у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка: довідк. видання / за ред. В.В.Стецюка. – К : Сталь, 2009. - 76 с.
25. Павельчук А. Особливості геоморфологічної будови Гніванського гранітного кар'єру (Вінницька область) // Проблеми геоморфології і палеогеографії Українських Карпат і прилеглих територій. – 2023. – Вип. 01 (15). С. 223-246.
26. Рельєф України: навч. посібн. / за ред. В. В. Стецюка. – Київ: Слово, 2010. – 688 с.
27. Рудько Г., Кравчук Я. Інженерно-геоморфологічний аналіз Карпатського регіону України. – Львів: ВЦ ЛНУ ім. І.Франка, 2002. – 171 с.
28. Стецюк В. В., Ковальчук І.П. Рельєф земної поверхні та його белігеративні властивості // Проблеми геоморфології і палеогеографії Українських Карпат і прилеглих територій: зб. наук. праць. – Львів: ВЦ ЛНУ ім. Івана Франка, 2017. – Вип. 7. – С. 10–25.
29. Світличний О.О., Чорний С.Г. Основи ерозієзнавства: Підручник. - Суми: ВТД «Університетська книга», 2007. - 266 с.
30. Стецюк В. Естетична функція рельєфу України у контексті екологічної геоморфології // Проблеми геоморфології і палеогеографії Українських Карпат і прилеглих територій. – Львів: Видавн. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2004. – С. 150-162.
31. Сучасна динаміка рельєфу України / За ред. В. П. Палієнко. – Київ: Наукова думка, 2005. – 268 с.

	<p>32. Шуйський Ю. Д., Вихованець Г. В., Панкратенкова Д. О. Основні риси антропогенного впливу в береговій зоні Чорного та Азовського морів у межах України. УГЖ, 2019, вип. 1. С. 8-14.</p> <p>33. Horishnyj P., Halaiko M. The modern morphodynamics in the quarries of Lviv and its suburbs // Проблеми геоморфології і палеогеографії Українських Карпат і прилеглих територій. 2019. Вип. 2 (9), С. 99–115.</p> <p>34. Szabó József, Dávid Lóránt, Lóczy Dénes Anthropogenic Geomorphology. A Guide to Man-Made Landforms. Springer, 2010. – 298 p.</p> <p>35. Urban geomorphology. Landforms and Processes in Cities / Ed. M. J. Thornbush, C.D. Allen. – Amsterdam-Oxford-Kambridge: Elsevier, 2018. – 325 p.</p> <p style="text-align: center;">Інформаційні ресурси:</p> <p>36. Google Earth Pro /kh.google.com</p> <p>37. https://en.wikipedia.org/wiki/Lists_of_ports</p>
Тривалість курсу	Один семестр
Обсяг курсу	120 годин: 36 годин аудиторних занять (з них 24 години лекцій і 12 годин семінарських/практичних занять) та 84 години самостійної роботи.
Очікувані результати навчання	<p>У результаті вивчення дисципліни студент повинен знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • визначення, головні підходи, положення і методи інженерної геоморфології; • методикку інженерно-геоморфологічних досліджень для різних потреб; • принципи побудови інженерно-геоморфологічних карт <p>вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • аналізувати рельєфні ситуації і планувальні структури населених пунктів, • виконувати інженерно-геоморфологічну оцінку автомобільних доріг. <p>Цей курс повинен сприяти набуттю таких програмних результатів навчання:</p> <p>ПРН 01. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії географії, а також світоглядних наук.</p> <p>ПРН 05. Збирати, обробляти та аналізувати інформацію в області географічних наук.</p> <p>ПРН 06. Використовувати інформаційні технології, картографічні та геоінформаційні моделі в галузі географічних наук.</p> <p>ПРН 09. Аналізувати склад і будову природних і соціосфер (у відповідності до спеціалізації) на різних просторово-часових масштабах.</p> <p>ПРН 15. Картографувати природні та суспільні явища і процеси з використанням програмних засобів.</p>
Ключові слова	Ключові слова: інженерна геоморфологія, природокористування, інженерна геоморфодинаміка, містобудування, транспорт, сільське господарство, інженерно-геоморфологічне картографування.
Формат курсу	<p>Очний.</p> <p>Очна (денна) форма навчання передбачає постійний особистий контакт науково-педагогічного працівника і студента, що забезпечує надбання глибоких системних знань, стійких умінь. Студенти денної форми навчання зобов'язані відвідувати навчальні заняття чи онлайн лекції згідно з розкладом та своєчасно виконувати навчальні завдання згідно з робочою програмою.</p>
	Проведення лекцій, практичних робіт, семінарських занять та консультацій для кращого розуміння тем
Теми	Подано нижче у таблиці СХЕМА КУРСУ
Підсумковий контроль, форма	Залік в кінці семестру: оформляється за результатами практичних робіт, семінарських занять і модульних контрольних робіт.

Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з геоморфології, геології, фізичної географії, картографії, достатніх для сприйняття категоріального апарату навчальної дисципліни, розуміння розвитку зв'язків рельєфу і різних видів природокористування.																		
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Основними формами навчання є лекційна подача матеріалу, проведення практичних занять і семінарів, а також організація самостійної роботи студентів. Вивчення дисципліни супроводжується інформаційними, ілюстративними та проблемними методами навчання. Лекції супроводжуються демонстрацією зображень процесів та коротких фільмів з використанням мультимедійних засобів. На практичних заняттях здійснюється роз'яснення сутності завдань і підходів до їх вирішення, а також вирішення проблемних питань. При викладанні навчальної дисципліни використовується дискусійне обговорення результатів практичних, що сприяє опануванню студентами навиків формування і обґрунтування власних ідей і думок, їх представлення перед аудиторією, участі у дискусії і вміння відстоювати власну позицію, оцінювати пропозиції інших учасників.																		
Необхідне обладнання	Вивчення курсу потребує використання мультимедійного обладнання та програми TEAMS (для забезпечення дистанційного навчання). Для вивчення курсу достатньо володіти такими програми як Microsoft Office Word, Microsoft Office PowerPoint, Paint.																		
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою.</p> <p>Бали нараховують за наступним співвідношенням:</p> <ul style="list-style-type: none"> практичні і семінарські завдання: 70% семестрової оцінки; максимальна кількість балів – 70: <ul style="list-style-type: none"> 4 практичних робіт роботи по 13 балів. Практичні роботи виконують у паперовому або електронному вигляді. Оцінюється правильність і повнота виконаних завдань. Максимальна кількість балів – 52; 2 семінарські заняття по 9 балів. Бальна оцінка за семінарські заняття включає оцінку презентації (повнота розкриття теми, ілюстративний матеріал), усного виступу на семінарі, аргументованість відповідей на запитання і активність у роботі семінару. Максимальна кількість балів – 18. контрольні заміри (модулі): 30% семестрової оцінки; максимальна кількість балів – 30. <p>Залік оформляється на основі набраних студентами балів за семестр.</p> <p>Підсумкова максимальна кількість балів – 100.</p> <table border="1" data-bbox="443 1514 1460 2110"> <thead> <tr> <th data-bbox="443 1514 1197 1585">Критерії оцінювання знань</th> <th data-bbox="1197 1514 1460 1585">Максимальна кількість балів</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td colspan="2" data-bbox="443 1585 1460 1630" style="text-align: center;">Практичні роботи</td> </tr> <tr> <td data-bbox="443 1630 1197 1697">Студент повністю і правильно виконав усі завдання роботи, оформив її належним чином</td> <td data-bbox="1197 1630 1460 1697" style="text-align: center;">13</td> </tr> <tr> <td data-bbox="443 1697 1197 1776">студент повністю виконав усі завдання роботи, оформив її з помилками;</td> <td data-bbox="1197 1697 1460 1776" style="text-align: center;">11-12</td> </tr> <tr> <td data-bbox="443 1776 1197 1854">студент не виконав одне завдання (2 бали) або виконав роботу з 2 помилками</td> <td data-bbox="1197 1776 1460 1854" style="text-align: center;">10</td> </tr> <tr> <td data-bbox="443 1854 1197 1933">студент не виконав одне завдання (2 бали) та зробив 1 помилку в інших завданнях</td> <td data-bbox="1197 1854 1460 1933" style="text-align: center;">9</td> </tr> <tr> <td data-bbox="443 1933 1197 2011">студент не виконав одне чи два завдання (4 бали) або зробив 4-5 помилок у завданнях</td> <td data-bbox="1197 1933 1460 2011" style="text-align: center;">8</td> </tr> <tr> <td data-bbox="443 2011 1197 2089">студент не виконав одне чи два завдання (4 бали) і зробив 1 суттєву помилку в інших завданнях;</td> <td data-bbox="1197 2011 1460 2089" style="text-align: center;">7</td> </tr> <tr> <td data-bbox="443 2089 1197 2110">студент не виконав два чи три завдання (6 балів);</td> <td data-bbox="1197 2089 1460 2110" style="text-align: center;">6</td> </tr> </tbody> </table>	Критерії оцінювання знань	Максимальна кількість балів	Практичні роботи		Студент повністю і правильно виконав усі завдання роботи, оформив її належним чином	13	студент повністю виконав усі завдання роботи, оформив її з помилками;	11-12	студент не виконав одне завдання (2 бали) або виконав роботу з 2 помилками	10	студент не виконав одне завдання (2 бали) та зробив 1 помилку в інших завданнях	9	студент не виконав одне чи два завдання (4 бали) або зробив 4-5 помилок у завданнях	8	студент не виконав одне чи два завдання (4 бали) і зробив 1 суттєву помилку в інших завданнях;	7	студент не виконав два чи три завдання (6 балів);	6
Критерії оцінювання знань	Максимальна кількість балів																		
Практичні роботи																			
Студент повністю і правильно виконав усі завдання роботи, оформив її належним чином	13																		
студент повністю виконав усі завдання роботи, оформив її з помилками;	11-12																		
студент не виконав одне завдання (2 бали) або виконав роботу з 2 помилками	10																		
студент не виконав одне завдання (2 бали) та зробив 1 помилку в інших завданнях	9																		
студент не виконав одне чи два завдання (4 бали) або зробив 4-5 помилок у завданнях	8																		
студент не виконав одне чи два завдання (4 бали) і зробив 1 суттєву помилку в інших завданнях;	7																		
студент не виконав два чи три завдання (6 балів);	6																		

	студент виконав лише два завдання або три завдання з помилками;	5
	студент виконав лише 1-2 завдання;	4
	студент виконав 1-2 завдання з помилками;	3
	студент виконав лише 1 завдання;	2
	студент виконав лише одне завдання роботи з помилками;	1
	студент не виконав жодне завдання роботи або виконав повністю неправильно.	0
	Семінарські заняття	
	Студент виступив із доповіддю на семінарському занятті, правильно відповів на поставлені йому запитання. Глибоко та всебічно розкриває зміст представлених питань, вмів аргументувати свою думку	8-9
	Студент виступив із доповіддю на семінарському занятті, проте на задані запитання відповів з частковим розумінням змісту своєї доповіді. Під час викладання деяких питань не вистачає глибини та аргументації, допускає несуттєві неточності.	6-7
	Студент виступив із доповіддю, проте на задані запитання не відповів або відповів так, що не розуміє змісту запитання і суті своєї доповіді. Аргументація та логіка виступу відсутні або допускає суттєві неточності та помилки під час доповіді.	4-5
	Студент підготував коротку, неповну доповідь у письмовому вигляді. Є багато помилок та неточностей.	2-3
	Студент не доповідав на семінарському занятті, письмово нічого не представив.	0-1
	Письмові модульні роботи	
	За правильну відповідь на одне питання	1
	За неправильну відповідь	0
	<p>Академічна доброчесність при підготовці семінарських занять. Очікується, що підготовлені студентами презентації будуть оригінальними, виконаними самостійно. Випадки академічної недоброчесності не толеруються в будь-якому випадку. Студенти повинні відвідувати усі семінарські заняття. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. Запізнення не допускаються.</p> <p><i>Література.</i> Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються також до використання й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.</p>	
Питання для перевірки знань	<ol style="list-style-type: none"> 1. Визначення інженерної геоморфології. 2. Структура інженерної геоморфології. 3. Основні генетичні напрями оцінки рельєфу для інженерних цілей. 4. Методи інженерно-геоморфологічних досліджень. 5. Функціонально-технологічний (нормативний) підхід в інженерній геоморфології. 6. Поняття інженерної геоморфодинаміки. 7. Природно-антропогенні і антропогенні процеси. 8. Типи антропогенних процесів. 	

9. Стійкість рельєфу.
10. Стійкість вершинних поверхонь.
11. Стійкість схилів.
12. Форми порушення стійкості схилів.
13. Прогноз геоморфологічних процесів.
14. Ендогенні чинники в інженерній геоморфології.
15. Рельєфні ситуації населених пунктів.
16. Планувальні структури населених пунктів.
17. ДБН щодо рельєфу і сучасних геоморфологічних процесів у містобудуванні.
18. Стадії проектування містобудівельних робіт.
19. Морфометричні показники рельєфу для потреб містобудування.
20. Окрема споруда і рельєф будівельного майданчика.
21. Споруди водопостачання і рельєф.
22. Каналізаційні споруди і рельєф.
23. Вимоги ДБН до автомобільних і залізничних доріг.
24. Постадійне проектування доріг.
25. Вибір траси дороги.
26. План і профіль дороги.
27. Типи трасувальних ходів.
28. Спорудження мостових переходів.
29. Класифікації автомобільних доріг.
30. Залізничний транспорт і рельєф.
31. Міський електротранспорт і рельєф.
32. Водний транспорт і рельєф.
33. Повітряний транспорт і рельєф.
34. Лінії передач і рельєф.
35. Трубопровідний транспорт і рельєф.
36. Завдання геоморфології при гідротехнічному будівництві.
37. Завдання геоморфологічних досліджень при проектуванні і будівництві гребель.
38. Геоморфологічні дослідження водосховищ.
39. Мала гідроенергетика і рельєф.
40. Рельєф і вітроенергетика.
41. Рельєф і типи землекористування.
42. Показники рельєфу, які впливають на ерозію.
43. Протиерозійна стійкість ґрунтів.
44. Оцінка поширення ерозійних процесів та його зв'язок з рельєфом.
45. Ерозійна небезпека земель.
46. Осушувальні меліорації і рельєф.
47. Зрошувальні меліорації і рельєф.
48. Рекреаційні функції рельєфу.
49. Методи рекреаційної оцінки рельєфу.
50. Функціонально-морфометрична рекреаційна оцінка рельєфу.
51. Функціонально-морфографічна рекреаційна оцінка рельєфу.
52. Рекреаційна дигресія.
53. Естетична оцінка рельєфу.
54. Підземний видобуток корисних копалин і рельєф.
55. Типи кар'єрів. Морфологічна класифікація кар'єрів.
56. Елементи і форми кар'єрів.
57. Класифікація рельєфу кар'єрів.
58. Геоморфологічне картографування кар'єрів.
59. Рельєф і рекультивація кар'єрно-відвальних комплексів.
60. Оборонні споруди, їх історичний розвиток.

	<p>61. Белігеративні форми рельєфу.</p> <p>62. Зміни рельєфу під час російсько-української війни.</p> <p>63. Геоморфологічні дослідження при будівництві морських портів.</p> <p>64. Геоморфологічні дослідження для організації підводних кар'єрів, звалищ, штучних островів і рифів.</p> <p>65. Берегозахисні заходи.</p> <p>66. Основні принципи інженерно-геоморфологічного картографування.</p> <p>67. Типи інженерно-геоморфологічних карт.</p> <p>68. Карти для різних видів будівництва.</p> <p>69. Карти для потреб сільського господарства і меліорації.</p> <p>70. Карти для потреб рекреації і природоохоронної справи.</p> <p>71. Карти геоморфологічної небезпеки (ризик) і прогнозу.</p>
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості викладання курсу буде надано по завершенні курсу.

1 СХЕМА КУРСУ "ІНЖЕНЕРНА ГЕОМОРФОЛОГІЯ"

Тиж-день	Тема, план, короткі тези	Форма заняття	Література	Завдання, год.
1	Тема 1. Теоретико-методичні засади інженерної геоморфології. Поняття інженерної геоморфології. Основні положення інженерної геоморфології. Структура інженерної геоморфології. Генетичні напрями оцінки рельєфу для інженерних цілей. Методи інженерно-геоморфологічних досліджень. Наукові школи інженерної геоморфології. Функціонально-технологічний підхід в інженерній геоморфології.	Лекція	Кравчук Я.С. Інженерно-геоморфологічне картографування: навч. посібн. Львів: Світ, 1991. – 143 с. Рудько Г., Кравчук Я. Інженерно-геоморфологічний аналіз Карпатського регіону України. – Львів: ВЦ ЛНУ ім. І.Франка, 2002. – 171 с. Наукова школа інженерної та екологічної геоморфології у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка: довідк. видання / за ред. В.В.Стецюка. – К : Сталь, 2009. - 76 с. Fookes P. G., Lee E. M. and Griffiths J. S. Engineering Geomorphology: Theory and Practice. – Dunbeath: Whittles Publishing, 2007. – 307 p.	2
	Поняття і зміст інженерно-геоморфологічного аналізу. Морфолого-господарські комплекси.	Самостійна робота		8
1	Тема 2. Інженерна геоморфодинаміка. Типи геоморфологічних процесів, що досліджують в інженерній геоморфології. Антропогенні й природно-антропогенні процеси. Стійкість рельєфу. Стійкість схилів і вершинних поверхонь. Активність та інтенсивність процесів. Ендогенні чинники в інженерній геоморфології.	Лекція	Горішний П. Морфодинамічні процеси у місцях відкритої розробки родовищ корисних копалин // Морфодинамічні процеси у Західному регіоні України: розвиток та екологічні наслідки / за ред. Р. М. Гнатюка, Л. Ф. Дубіс. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2024. – С. 175-193. Колтун О. В., Ковальчук І. П. Антропогенна геоморфологія : навч. посібник. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2012. 193 с. Гошовський С.В., Рудько Г.І., Преснер Б.М. Екологічна безпека техногенних систем у зв'язку з катастрофічним розвитком геологічних процесів. – Львів-Київ, 2002. – 624 с. Сучасна динаміка рельєфу України / За ред. В. П. Палієнко. – Київ: Наукова думка, 2005. – 268 с.	2
	Прогноз геоморфологічних процесів. Прогноз гравітаційних процесів. Прогноз процесів водної ерозії.	Самостійна робота		6

			Horishnyj P., Halaiko M. The modern morphodynamics in the quarries of Lviv and its suburbs // Проблеми геоморфології і палеогеографії Українських Карпат і прилеглих територій. 2019. Вип. 2 (9), С. 99–115.	
2-3	Тема 3. Рельєф і містобудування. Рельєфні ситуації і планувальні структури населених пунктів. ДБН щодо рельєфу і сучасних геоморфологічних процесів у містобудуванні. Стадії проектування містобудівельних робіт. Морфометричні та морфографічні показники рельєфу для потреб містобудування. Окрема споруда і рельєф будівельного майданчика. Споруди водопостачання і рельєф. Каналізаційні споруди і рельєф.	Лекція	Горішний П.М. Картографування і аналіз трансформації морфології рельєфу селитебних територій (на прикладі м. Львова) // Наук. записки Вінницького держ. педагог. ун-ту. Сер. Географія – Вінниця, 2003. Вип. 6. – С. 40-44. Горішний П. Морфологічний аналіз рельєфу : навч. посібник / Павло Горішний. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2022. – 120 с. Горішний П., Крет М. Рельєфні ситуації і планувальні структури населених пунктів Розточчя // Вісн. Львів. ун-ту. Серія геогр. – 2013. – Вип. 41. – С. 99-108.	2
	Дослідження рельєфу міст в архітектурі та ландшафтній екології. Зміна гідрографічної мережі міст.	Самостійна робота	ДБН А.2.2–3:2014. Склад та зміст проектної документації на будівництво: Вид. офіційне. – Київ: Мінрегіонбуд, 2014. – 44 с. ДБН 2.5–74:2013. Водопостачання. Зовнішні мережі та споруди. Основні положення проектування. Зі зміною №1: Вид. офіційне. – Київ: Мінрегіонрозвитку, будівництва і ЖКГ України, 2019. – 290 с. Дідик В.В., Павлів А. П. Планування міст: навч. посібн. – Львів: Нац. ун-т Львівська політехніка, 2003. – 408 с. Жежерун С. Типологія і динаміка геоморфологічної ситуації міст Західного Волино-Поділля і Передкарпаття // Вісник Львів. ун-ту. Сер.геогр. 2001. Вип. 28. – С. 93-97. Urban geomorphology. Landforms and Processes in Cities / Ed. M. J. Thornbush, C.D. Allen. – Amsterdam-Oxford-Kambridge: Elsevier, 2018. – 325 p.	8
	Рельєфні ситуації і планувальні структури населених пунктів.	Практична робота	Горішний П. Навчальна програма, практичні, самостійні і тестові завдання з курсу «Інженерна геоморфологія» для студентів географічного факультету // Львів: Малий видавн. Центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2012. – 16 с.	2
4-5	Тема 4. Рельєф і транспорт. Загальні принципи розміщення лінійних об'єктів. Постадійне проектування автомобільних доріг і рельєф. План і профіль дороги. Типи трасувальних ходів. Класифікації автомобільних доріг. Залізничний транспорт і рельєф. Міський електротранспорт і рельєф. Водний транспорт і рельєф. Повітряний транспорт і рельєф. Лінії передач і рельєф. Трубопровідний транспорт і рельєф.	Лекція	Астахов В. М., Белікова Н. В., Галагура Є. І. Організація вишукування та проектування залізниць: навч. посібн. – Харків: УкрДУЗТ, 2019. – 112 с. Безлюбченко О.С., Гордієнко С.М., Завальний О.В. Планування міст і транспорт: навч. посібн. Харків: ХНУМГ, 2021. – 271 с. ДБН В.2.3–4:2007. Споруди транспорту. Автомобільні дороги: Вид. офіційне. – Київ: Мінрегіонбуд, 2007. – 91 с. ДБН 2.3–19:2018. Споруди транспорту. Залізничні колії 1520 мм. Норми	2

	Вимоги ДБН до автомобільних і залізничних доріг, міського транспорту	Самостійна робота	проектування: Вид. офіційне. – Київ: Мінрегіонрозвитку, будівництва і ЖКГ України, 2018. – 132 с.	6
	Інженерно-геоморфологічна характеристика автомобільних доріг	Практична робота	Горішний П. Навчальна програма, практичні, самостійні і тестові завдання з курсу «Інженерна геоморфологія» для студентів географічного факультету // Львів: Малий видавн. Центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2012. – 16 с.	2
5-6	Тема 5. Рельєф і енергетичне будівництво. Завдання геоморфології при гідротехнічному будівництві. Стадії проектування гідротехнічних споруд і рельєф. Завдання геоморфологічних досліджень при проектуванні і будівництві гребель. Геоморфологічні дослідження водосховищ. Мала гідроенергетика і рельєф. Рельєф і вітроенергетика.	Лекція	Колтун О. В., Ковальчук І. П. Антропогенна геоморфологія : навч. посібник. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2012. 193 с. Кравчук Я. Геоморфологічне картографування: навч. посібн. Львів: Видавн. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2006. – 176 с. Дмитренко Л. В., Барандіч С. Л. Вітроенергетичні ресурси в Україні // Наук. праці УкрНДГМІ, 2007, Вип. 256. С. 166-173.	2
	Вимоги ДБН до будівництва електростанцій.	Самостійна робота		6
	Водосховища України і світу	Практична робота	Водний фонд України: Штучні водойми — водосховища і ставки: Довідник / за ред. В. К. Хільчевського, В. В. Гребеня.— К.: Інтерпрес, 2014.— 164 с. Хільчевський В.К. Особливості гідрографії Європи: річки, озера, водосховища // Гідрологія, гідрохімія і гідроекологія, 2022. № 4(66). С. 6-16.	2
7	Тема 6. Рельєф і сільське господарство. Рельєф і типи землекористування. Аналіз зв'язків морфології рельєфу і сільськогосподарського природокористування. Показники рельєфу, які впливають на ерозію. Протиерозійна стійкість ґрунтів. Оцінка поширення ерозійних процесів та його зв'язок з рельєфом. Ерозійна небезпека земель.	Лекція	Байрак Г. Аналіз рельєфу і природокористування рівнин заходу України за аерокосмічними даними. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2007. – 296 с. Кравчук Я. Геоморфологічне картографування: навч. посібн. Львів: Видавн. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2006. – 176 с. Горішний П. Потенційна ерозійна небезпека сільськогосподарських земель північної частини Львівського плато // Проблеми геоморфології і палеогеографії Українських Карпат і прилеглих територій. 2008. С. 141-147. Горішний П. Морфологічний аналіз рельєфу : навч. посібник. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2022. – 120 с. Світличний О.О., Чорний С.Г. Основи ерозієзнавства: Підручник. - Суми: ВТД «Університетська книга», 2007. - 266 с.	2
	Моделювання ерозійних процесів. Протиерозійні заходи.	Самостійна робота		6
7-8	Тема 7. Рельєф і меліорація. Поняття меліорації. Типи меліорацій. Осушувальні меліорації і рельєф. Зрошувальні меліорації і рельєф.	Лекція	Колтун О. В., Ковальчук І. П. Антропогенна геоморфологія : навч. посібник. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2012. 193 с. Коротун І. М. Прикладна геоморфологія. – Рівне : Держ. ред.-вид. п-во, 1996. – 132 с.	2
	Польдери: історія створення, зміни рельєфу	Самостійна робота	Кравчук Я. Геоморфологічне картографування: навч. посібн. Львів: Видавн. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2006. – 176 с.	6

			ДБН В.2.4-1-99. Меліоративні системи і споруди. Держбуд України. Київ, 2000.	
8-9	Тема 8. Рельєф і рекреація. Рекреаційні функції рельєфу. Методи оцінки рельєфу для рекреаційних потреб. Функціонально-морфометрична і функціонально-морфографічна рекреаційна оцінка рельєфу. Рекреаційна дигресія. Естетична оцінка рельєфу.	Лекція	Горішний П.М. Рекреаційно-естетична оцінка рельєфу північної частини Равського Розточчя // Туризм як фактор розвитку регіону. – Вінниця, 2011. – С. 124–128. Карпенко Н.І., Горішний П.М., Зінько Ю.В. Методичні вказівки до курсу «Рекреаційна оцінка рельєфу». – Львів: Видавн. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2005. 46 с. Палієнко Е.Т., Стецюк В.В. Рельєф як естетичний та рекреаційний ресурс // Рельєф України. Київ: Слово, 2010. – С. 638-661. Стецюк В. Естетична функція рельєфу України у контексті екологічної геоморфології // Проблеми геоморфології і палеогеографії Українських Карпат і прилеглих територій. – Львів: Видавн. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2004. – С. 150-162.	2
	Рекреаційна оцінка скельних утворень. Рекреаційна оцінка печер.	Самостійна робота		8
	Унікальні естетичні природні об'єкти світу	Семінар	Бортник С.Ю., Гриценко В.П., Іванік О.М., Лаврук Т.М., Стецюк В.В. Геологічні та геоморфологічні пам'ятки України. Навчальний посібник. – Київ: Логос, 2020. – 500 с. Олійник Я. Б. Природні та етнокультурні феномени України. – К.: Видавн.-поліграф. центр “Київський університет”, 2008. – 215 с.	2
9-10	Тема 9. Рельєф і гірничодобувна промисловість. Підземний видобуток корисних копалин і рельєф. Типи кар'єрів. Морфологічна класифікація кар'єрів. Елементи і форми кар'єрів. Класифікація рельєфу кар'єрів. Геоморфологічне картографування кар'єрів. Рельєф і рекультивация кар'єрно-відвальних комплексів.	Лекція	Горішний П. Морфологія кар'єрних техноформ (на прикладі Львівської області) / П. Горішний // Фізична географія і геоморфологія. – 2010. – Вип. 1(58). – С. 164-170. Горішний П. Геоморфологічне картографування кар'єрів // Вісник Львів. ун-ту. Сер. Геогр. 2016. Вип. 50. – С. 119-130. Горішний П. Класифікація рельєфу кар'єрів // Проблеми геоморфології і палеогеографії Українських Карпат і прилеглих територій. 2018. Вип. 8. – С. 160–170. Колтун О. В., Ковальчук І. П. Антропогенна геоморфологія : навч. посібник. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2012. 193 с. Павельчук А. Особливості геоморфологічної будови Гніванського гранітного кар'єру (Вінницька область) // Проблеми геоморфології і палеогеографії Українських Карпат і прилеглих територій. – 2023. – Вип. 01 (15). С. 223-246. Dávid Lóránt. Quarrying: an anthropogenic geomorphological approach // Acta Montanistica Slovaca. 2008. Ročník 13, číslo 1. 66–74.	2
	Генезис і вік кар'єрів. Відтворення природного рельєфу території кар'єрів.	Самостійна робота		8

	Характеристика елементів і форм гірничопромислового рельєфу (на основі навчальної екскурсії)	Практична робота	Горішний П. Морфологія кар'єрних техноформ (на прикладі Львівської області) // Фізична географія і геоморфологія. – 2010. – Вип. 1(58). – С. 164-170. Горішний П. Геоморфологічне картографування кар'єрів // Вісник Львів. ун-ту. Сер. Геогр. 2016. Вип. 50. – С. 119-130.	2
11	Тема 10. Рельєф і військова діяльність. Оборонні споруди, їх історичний розвиток. Белігеративні форми рельєфу. Рельєф військових полігонів. Зміни рельєфу під час російсько-української війни.	Лекція	Байрак Г. Сучасний белігеративний рельєф (на прикладі Яворівського військового полігону Львівщини) // Проблеми геоморфології і палеогеографії Українських Карпат і прилеглих територій: Збірн. наук. праць. – 2020. – Вип. 1. – С. 208–229.	2
	Фортифікаційні споруди України. Військова топографія.	Самостійна робота	Колтун О. В., Ковальчук І. П. Антропогенна геоморфологія : навч. посібник. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2012. 193 с. Мацюк О. Я. Замки і фортеці Західної України. Мандрівки історичні. – Львів : Центр Європи, 1997. – 160 с. Стецюк В., Ковальчук І. Белігеративні властивості рельєфу // Вісник Київського нац. ун-ту ім. Т. Шевченка. Військово-спеціальні науки. – 2016. – Вип. 2 (35). – С. 29–32. Стецюк В. В., Ковальчук І.П. Рельєф земної поверхні та його белігеративні властивості // Проблеми геоморфології і палеогеографії Українських Карпат і прилеглих територій: зб. наук. праць. – Львів: ВЦ ЛНУ ім. Івана Франка, 2017. – Вип. 7. – С. 10–25. Військова топографія: підручник. 5-те вид. / С.Г. Шмаль, О.В.Кравчук, А.М. Гудзь, С.В. Прищеп, О.П. Полець. – Київ.: Ліра-К, 2018. – 644 с.	8
11-12	Тема 11. Інженерно-геоморфологічні дослідження морських берегів. Геоморфологічні дослідження при будівництві морських портів. Геоморфологічні дослідження для організації підводних кар'єрів, звалищ, штучних островів і рифів. Оцінка небезпеки і ризику берегових процесів.	Лекція	Карпенко Н. І. Рельєф морських берегів : навч. посібн. Львів: Видавн. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2009. – 308 с. Колтун О. В., Ковальчук І. П. Антропогенна геоморфологія : навч. посібник. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2012. 193 с. Шуйський Ю. Д., Вихованець Г. В., Панкратенкова Д. О. Основні риси антропогенного впливу в береговій зоні Чорного та Азовського морів у межах України. УГЖ, 2019, вип. 1. С. 8-14.	2
	Берегозахисні заходи.	Самостійна робота	Fookes P. G., Lee E. M. and Griffiths J. S. Engineering Geomorphology: Theory and Practice. – Dunbeath: Whittles Publishing, 2007. – 307 p.	6
	Найбільші порти України і світу	Семинар	https://www.aapa-ports.org/unifying/content.aspx?ItemNumber https://en.wikipedia.org/wiki/Lists_of_ports	2

12	Тема 12. Інженерно-геоморфологічне картографування. Основні принципи інженерно-геоморфологічного картографування. Типи інженерно-геоморфологічних карт. Карти для різних видів будівництва. Карти для потреб сільського господарства і меліорації. Карти для потреб рекреації і природоохоронної справи.	Лекція	Кравчук Я.С. Інженерно-геоморфологічне картографування. – Львів: Світ, 1991. Кравчук Я. Геоморфологічне картографування: навч. посібн. Львів: Видавн. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2006. – 176 с. Горішний П. Морфологічний аналіз рельєфу : навч. посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2022. – 120 с.	2
	Карти геоморфологічної небезпеки (ризик) і прогнозу процесів.	Самостійна робота		8